

קח:

שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת

עין משפט
גר מצוה

מסורת הש"ס

(א) עיניו יד. (ב) ופ"א כפי
כ"ס פירוש חזקוני חזקוני
עין ע"כ ש"ס. (ג) ופ"א
חזקוני ד"ס ופ"א חזקוני
עין ע"כ ש"ס. (ד) חזקוני
כ"ס. (ה) ופ"א חזקוני
ד"ס חזקוני.

גליון הש"ס

נ"ב ופ"א חזקוני
לעיל דף י"ח ע"פ חזקוני
ומתפ"א:

לעין רש"י

לחז"ל. רש"י לעין.
פליטא. א"ת. א"ת. א"ת. א"ת.
ד"ס.

רבינו חננאל

אבל עושה הוא מי מלח.
וכי היכי דפריש בברייתא
אין עושין מי מלח מרובין
לחל לתוך הכשין שבחור
דכסודא. אבל עושה הוא
מי מלח מרובין וטובל בתן
פתו ונותן לתוך התבשיל.
וכן הלכה. ואני דר' יוסי
אמר מי מלח אין הלכה
כמותו. דגרסינן בחזקת
עירובין אמר רב יהודה
אמר שמואל אין הלכה
כרבי יוסי לא בחליט
ולא בחליט. וירושלמי כל
מי שנוהג לתוכו בצה
ושוקעת זו היא מי מלח.
אנה שוקעת חילמי. תני
יהודה בר חביבא אין
עושין מי מלח עין וכן
שהביע צפה בתן. וחלכת
מוחית. ואם הביע שוקעת
בתן מוחית. וכו'. דאמר
הביע צפה בתן חזקוני
לא טבע בים סוף. כלומר
כל כים מלחמי עין שפין
בתן. לטמיל פוגלא אסור.
לכילי במוחית שיר. וין
לחך העין אסור ע"ג
העין מוחית. כשכילי דאמר
שיר אדם פתו בין ונותן
ע"ג העין ואינו חושש.
רוק חסל אפילו ע"ג העין
אסור. וכן קילורין שהוא
שין מפיץ או מי סודם
ע"ג העין שיר. אבל מפתח
ומיץ עינא בין בסכסכא
וקילורין בין בימא דסודם
כדאמר ליה מר עוקבא לבר
לוא. כוליה לא שיר מר
שמואל. מי חסדיה כלשון
ע"כ אלפתחא.

אכל עושה כו'. מפרש בגמ': והלא הוא הילמי בין רב בין מעט. ואם המרובים אסורים אף המועטים אסורים ואם אלו מותרים אף אלו מותרים. ובגמרא מפרש דלחומר א"ר יוסי דכולן לאסור מפני שהוא כמעט מתקן את האוכל הנחמד לתוכו כדי שיקיים: **ואלו הן המותרות נותן שמן לתוך המלח** עתה נותן שמן לתוך המלח כמנהג קודם שיתן המים דהשמן מעטב שכן המלח מתערב יפה עם המים ומתבשר את כמו מהיות מי מלח עין אבל לא יתן מים ומלח תחילה אפילו נותן שמן לכסוף דבשעה שנותן מים ומלח יחד הוא נראה כמעטב: **גב' מאי קאמר**. מאי הילמי ומאי מי מלח: **לאסור או להסיר**. האי דקאמר עיניה שין לאסור או להסיר: **כשני**. ירק שכובש להקיים: **גיטרא**. כלי שבור של חרס ואינו ראוי לכל תשמיש כלס ומקצין אותו לכך: **שכילה** לפס ב"ס. כה המלח מעטב מלשקע: **למורייא**. של דגים: **אין מולחין לנו ובינה**. ג' וד' חמיכות יחד שהמלח מעטב ונעשין קשין והיו מקיין: **מריס** הוא מלחנא פוגלא בשבתא: **פוגלא**. גזון: **כשני**. מילין גבוהים עיגול על עיגול: **מימלח לא מלחנא**. שמים יחד: **טבול**. בשעת חילנה מטבילנא ואפילו: קליפה חלינה דבינה היא החלנון אלא חלידי דמי כבדי אמרו וננון קליפה נקט בה נמי לשון קליפה: **אין יולאין מכני מעיס**. שמתקשרין ומתקשרין ונעצין: **לא טבע גברא כימא דסודם**. מפני שהמים מלווין וכן מליחתן מעטב מלשונם: **וספוכה מילה**. דברים האמורים בה הפסוק: **כשורא טבע**. בתמיה: **מח למימשי מהני** מ"א גרסינן. מי אסור משום רפואה דגזיר רבנן כל רפואות בשבת משום שמיקת סממנין ואלו מרפאות את העין: **שפיר דמי**. דלוא מוכחא מילתא דלרפואה עבדי. אף על פי שמרפאין שרי דטעמא דרפואה דאסור ליתא אלא גזירה שמא ישחוק סממנין דדמי לטמיה שהוא אכ מלכא: **מח למימשי** (לקמן דף ק"א): **עולס עיניו**. כשהוא רוחץ מהן בשבת מהו שסגיר ויפתח עיניו כדי שיכנס מהן לעין: **כיולא כו שמעתי**. דהיכא דמוכחא מילתא דלרפואה עבדי אסור וימנע ומפתח נמי מוכחא מילתא: **והא אקשה דהא דרב דימי דלמר לא טבע גברא כימא דסודם נפקא לן מינה הא כיון דמליחי טובא מסו ואסור למימשי ולמפתח: וימנעין א"ל וכו' שקבל משניהם: וסרווייהו**. רב מתנה ומר עוקבא: **משמיה דאכזה דשמואל ולו אמרי**. מרמי מילי אמור חדא משמיה דאכזה דשמואל וחדא משמיה דלוי: **חד אמר**. או אכזה דשמואל או לוי: **יין כסוך העין**. דעמין ופתח אסור דמוכחא מילתא: **על גב העין מותר**. דלמרי לרחייה בעלמא עבדי: **רוק חסל**. שלא טעם כלום משניעור שנתו: **אפילו על גב**

אבל עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה ובין מועט ואלו הן מי מלח המותרות נותן שמן לכתחלה לתוך המים או לתוך המלח: **גב' מאי קאמר א"ר יהודה** אמר שמואל ה"ק אין עושין מי מלח מרובין אבל עושה הוא מי מלח מועטין: א"ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובין בין מועטין: איבעיא להו רבי יוסי לאסור או להתיר אמר רב יהודה להתיר מדלא קתני רבי יוסי אומר א"ל רבה הא מרקתני סיפא ואלו הן מי מלח המותרות מכלל דר' יוסי לאסור אלא אמר רבה לאסור וכן אמר רבי יוחנן לאסור תניא נמי הכי אין עושין מי מלח מרובין לתת לתוך הכבשין שבתוך גיטרא אבל עושה הוא מי מלח מועטין ואוכל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר יוסי וכי מפני שהללו מרובין והללו מועטין הללו אסורין והללו מותרין יאמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מועטת מותרת אלא אלו ואלו אסורין הן ואלו הן מי מלח המותרות נותן שמן ומלח או שמן ומים ובלבד שלא יתן מים ומלח לכתחלה: (עין צנן ואחרונן סימן): תני רבי יהודה בר חביבא אין עושין מי מלח עין מאי מי מלח עין רבה ורב יוסף בר אבא דאמרי תרווייהו כל שהביעה צפה בהן וכמה אמר אביי תרי תולתי מילחא ותילתא מיא למאי עבדי לה א"ר אבהו למורייא תני רבי יהודה בר חביבא אין מולחין צנן וביעה בשבת רב חזקיה משמיה דאביי אמר: צנן אסור וביעה מותרת אמר רב נחמן מריש הוה מלחנא פוגלא אמינא אפסורי קא מפסידנא ליה דאמר שמואל פוגלא חורפי מעלי כיון דשמענא להא דכי אתא עולא ואמר במערבא מלחי כישרי כישרי ממלח לא מלחנא טבולי ודאי מטבילנא תני ר' יהודה בר חביבא אתרוג צנן וביעה אילמלא קליפתן החיצונה אינן יוצאין מכני מעיס לעולם כי אתא רב דימי אמר מעולם לא טבע גברא כימא דסודם אמר רב יוסף הפוכה סודם והפוכה מילה גברא הוא דלא טבע כשורא טבע אמר ליה אביי לא מביעיא קאמר לא מביעיא כשורא דאפילו בכל מימיות שבעולם לא טבע אלא אפילו גברא דטבע בכל מימיות שבעולם כימא דסודם לא טבע למאי נפקא מינה כי הא דרבין הוה שקיל ואזיל אחוריה דרבי ירמיה אגרא דימא דסודם אמר ליה מהו למימשי מהני מיא בשבת א"ל שפיר דמי מהו למימשי ולמיפתח אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דאמר ר' זירא וימנעין א"ל משמיה דרב מתנה וימנעין אמר לה משמיה דמר עוקבא ותרווייהו משמיה דאבבה דשמואל ולוי אמרין חד אמר היין בתוך העין אסור על גב העין מותר וחד אמר ירוק חסל [אפילו] על גב העין אסור חסתיים דאבבה דשמואל הוא דאמר יין בתוך העין אסור על גב העין מותר מדראמר שמואל אדם פיתו ביין ונותנו על גב העין בשבת דשמייעא ליה מאמאן לאו דשמייעא ליה מאמאן אילמא דשמייעא ליה מאבבה אלא לוי ולא חדא אמר אלא חדא שמייעא ליה מאבבה וחדא שמייעא ליה מלוי ולא ידעין הי מאבבה הי מלוי אמר מר עוקבא אמר שמואל ישורה אדם קילורין מע"ש ונותן על גב עיניו בשבת ואינו חושש בר לויא הוי קאי קמיה דמר עוקבא חזיה דהוה מייין ופתח אמר ליה יכולי האי ודאי לא שרא מר שמואל שלא ליה רבי ינאי למר עוקבא לישדר לן מר מהנך קילורין דמר שמואל שלא ליה שדורי משרדנא לך דלא תימא צר עין אנא אלא הכי אמר שמואל טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית מכל קילורין שבעולם תניא נמי הכי אמר רבי מונא משום רבי יהודה טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים ערבית מכל קילורין שבעולם הוה היה אומר י"ד לעין י"ת תיקצין י"ד לחוטם תיקצין י"ד לפה תיקצין י"ד לאוזן תיקצין י"ד לחסודה תיקצין י"ד לאמה תיקצין י"ד לפי טבעת תיקצין י"ד לגיגית

עין אסור. דמוכחא מילתא דלרפואה דלוי לרחייה מאיס. להכי נקט רוק חסל לפי שהוא חזק ומרפא: **וליעטמין כו'**. א"כ לוי ולא חדא אמר בתמיה והא חדא משמיה דאמר כדלמך: **שורא**. במים: **קילורין**. לחי"א בלע"ז: **וטון ע"ג עיניו**. דלדידיה כיון דאכזהו לשורה מע"ש איכא היכרא וליכא למיגזר ומאן דחזינוהו סבר דרחייה בעלמא היא דכסגר שהוא יין: **כולי האי ודאי לא שרא**. דמוכחא מילתא: מר עוקבא הוה שכיח גבי מר שמואל ואכ"ב היה דימיו כדלמך לן לעיל דף נ"ה: **וימנעין קטן דף נ"ה**: **טיפה לזון**. לתת בעיניו: **ורחיצת ידים ורגלים כחמין ערבית**. נמי מאריה העינים: **הוא היה אומר**. ר' מונא: **י"ד לעין**. שחרית קודם שיטול ידיו: **סיקצין**. טח לו שחקצן שרוב רעה שורה על היד ומסמחין וכן כו': **לחסודה**. ריכדא דטסילתא פלימא"ה בלע"ז: **לפי טבעת**. נקב הרעי שעגול טבעת: **סיקצין**. ולא חנע שוב בעין או בחזון קודם נטילה לגיגית

